

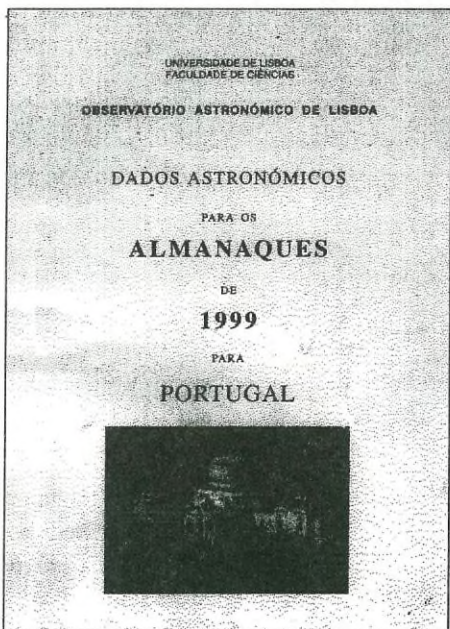
Csillagászat Portugáliában

A csillagászat egyike a legrégebb tudományoknak. Évezredekken keresztül elsőrendű szerepet játszott a naptárkészítésben, az égi jelenségek alapján jelölték ki az évszakok kezdetét, segítséget nyújtott az aratás pontos kijelölésében stb. Alapvető szerepet játszott a tengeri navigációban is, lehetővé tette a helyzetmeghatározást és az útvonalak pontos kijelölését. A csillagászati ismeretek hiányában nem szelhetjük volna át az óceánokat és nem fedezhettünk volna fel új kontinenseket.

A 16. századi portugál hajósok a kor legjobb tengerészei voltak, így nagy mértékben hozzájárultak az ismert világ „kitágításához”. Közismert, hogy Fernão Magalhães (Magellán) földközi expedíciója során fedezték fel Tejtúrendszerünk kísérőgalaxisait, a déli égbolton megfigyelhető Magellán-felhőket. Abban az időszakban a portugál felfedezők igen nagy érdeklődést tanúsítottak a csillagászat iránt. A portugáliai csillagászat fejlődése ennek ellenére meglehetősen lassú volt, és olyan személyekhez kötődött, akik valamilyen kapcsolatban álltak a tengerrel.

16. századi portugál hajó. A két navigátor csillagászati helymeghatározást végez

A 20. század első felében három obszervatórium épült (Lisszabonban, Coimbrában és Oportóban). Sajnos műszerezettségük nem tette lehetővé, hogy magas színvonalú megfigyeléseket végezhesse. A katonai diktatúra 1974-es megdöntése után helyzetük tovább romlott, mivel napjainkban a csillagászatot nem tartják az ország fejlődését előmozdító tudományok.

A lisszaboni obszervatóriumban jelenleg nem folynak tudományos megfigyelések, szerencsére amatőrök használhatják a távcsöveket. A coimbrai csillagvizsgálóban rendszeres napmegfigyeléseket végeznek, az itteni napfizikai kutatások nagyban hozzájárulnak a Nap „működésének” megértéséhez. Az oportói obszervatórium egy 75 cm-es és egy 45 cm-es távcsővel rendelkezik, mindkettő CCD kamerával van felszerelve. Korábban tervezték egy 1,5 m-es teleszkóp elhelyezését

a Portugáliához tartozó Madeirán, azonban úgy tűnik, a pénziány miatt nem történt előrelépés ezen a téren.

Ami az amatőr csillagászatot illeti, egy viszonylag újabb keletű üstökös felfedezéssel büszkélkedhetünk: José Campos egyik felfedezője volt a P/Haneda-Campos 1978j üstökösnek. Campos 1990 és 1991 között az Astronomical Society of Southern Africa (Dél-Afrikai Csillagászati Társaság) elnöke volt.

Az itteni szervezetek közül megemlítendő még az APASETI (Associação Portuguesa de Astronomia e SETI = Portugál Csillagászati és SETI Egyesület), a GAC (Grupo Astrocósmico de Coimbra = Coimbrai Asztr kozmikus Csoport) és az APAA (Associação Portuguesa de Astrónomos Amadores = Portugál Amatőr csillagászok Egyesülete) és néhány egyetemi csoport. Minden évben megrendezzük a vidéki „csillagparty”-t (Astro festa) és egy asztr fizikai találkozót.

Minden nehézség ellenére örömmel állapíthatjuk meg, hogy Portugáliában is egyre nagyobb az érdeklődés a csillagászat iránt. Jól mutatja ezt, hogy egyre több középiskolás épít magának távcsövet, és tanulmányozza vele a csillagos égbolt csodáit.

NUNO SILVA
Coimbra, Portugália

Napfogyatkozás pályázat

A Magyar Csillagászati Egyesület pályázatot hirdet az 1999. augusztus 11-i teljes napfogyatkozás alkalmából. A pályázat célja a rendkívüli csillagászati jelenség minél színvonalasabb vizuális megörökítése. Az alábbi kategóriákban várunk pályamunkákat:

1. Nagyfelbontású felvételek (gyémántgyűrű, protuberanciák, koronaszletek stb.).
2. Nagy látómezejű felvételek (sorozatfotók, a totalitás és égi környezete stb.).
3. Digitális technikával készült felvételek (CCD-képek, videofelvételek stb.).
4. A napfogyatkozás és észlelői (a jelenség érzelmi hatása a megfigyelőkre, a napfogyatkozással kapcsolatos „földi” jelenségek megörökítése stb.).
5. Gyermekrajzok.

A pályázatra beérkezett anyagok legjavát bemutatjuk a Meteorban, elérhetővé tesszük internetes honlapunkon (www.mcse.hu), illetve kiállításon is bemutatjuk. Annak érdekében, hogy minél többen részt vehessenek a pályázaton, a pályamunkákkal kapcsolatosan minimális megkötésekkel kívánunk élni. A fotókkal kapcsolatban egyetlen megkötés, hogy méretük legalább 18x24 cm, a gyermekrajzoké legalább A/4-es legyen. A digitális kategóriában VHS kazettákat kérünk beküldeni, a CCD-képeknél a jpeg formátumot részesítjük előnyben.

A pályázatra beküldött anyagokat nem áll módunkban visszaküldeni, azokat a Magyar Csillagászati Egyesület archívumában őrizzük meg.

A pályázat beküldési határideje: 1999. szeptember 11.

Magyar Csillagászati Egyesület, 1461 Budapest, Pf. 219.